یادداشت

جغرافیای خراسان شاعرپرور است

خراسان -البته منظور خراسان بزرگ است- به دلایل متعدد یکی از حیرت‌ترین مناطق ایران و پر مواری حسی جهان است. چهره‌های ادبی بزرگی از این سرزمین برخاسته‌اند: خیام که با ترجمه فیتز جرالد، شاعر محبوب جهانیان شد. عطار که پیر بروک، کارگردان سرشناس نمایشنامه، در همین اواخر سیمرغ و سی‌مرغ او را به عرصه نمایش درآورد. فردوسی که یکی از معدود حماسه‌سرایان جهان باستان است و در مواردی فراتر از هومر و ویرژیل قرار می‌گیرد.

محمدعلی علومی
نویسنده و اسطورشناس

درباره فردوسی باید گفت که او عدالت‌خواه است و این عدالت خواهی را در این اشعارش می‌توان دریافت: «فریدون فرخ فرشته نبود/ ز مشک و ز عنبر سرشته نبود/ به داد و دهش یافت این نیکویی/ نه داد و دهش کن فریدون پی».

خردگرایی فردوسی در این اشعارش آمده است: «خرد رهنمـا و خرد دلگشـا/ خرد دست گیرد به هر دو سرا». او انسان‌دوستی و مردم‌داری را ترویج می‌کند. نگاه کنید به داستان سیاوش و رفتاری که ایرانیان حتی با دشمنان خود دارند. مثلا توس پس از کشتن بیران ویسه، نهایت احترام را در برگرداندن او به عمل آورد. مـداری از این دسـت و بیشتر از این هاست که فردوسـی را بالاتر از همتایان خود قرار می‌دهـد. حالا بگذریم از شخصیت‌پردازی‌ها و فضاسازی‌های شاهنامه که در خیلی از مواقع رگه‌های رئالیسم دارد و مباحث علـت و معلولـی را رعایت کرده است. مولوی نیز یکی دیگر از شاعران اصالتا خراسانی است. استاد محمدابراهیم باستانی پاریزی به نقل از یکی از پژوهشگران ادبیات اروپا(هاری ماسه) نوشته است ما گونه داریم و ایرانی‌ها حافظ دارند. ما آناتول فرانس داریم و ایرانی‌ها سعدی دارند. ما هومر داریم و ایرانی‌ها فردوسـی دارند و اما ایرانی‌ها مولوی دارند و ما در برابر او هیچ کس را نداریم! خراسـان حکیم ناصر خسـرو را دارد که با لحنی سرشار از غروری انسانی و ستایشـه و بایسته سرود: «من آنم که بر پای خوکان نریـزم/ مر این قیمتی در لفـظ دری را». از همین جمله‌اند: رودکی مشهور به پدر شعر فارسی، و همچنین عارف نامداری مانند بایزید بسـطامی. -که نظرانی تازه در عرفان داشـت-، شـیخ ابوسعید ابی‌الخیر، شـیخ ابوالحسـن خرقانی که به قول استاد باستانی پاریزی این سـخنش را باید بر سر در سـازمان ملل بیاویزند: «هر که به این در گاه درآید، نانش شبعه و از ایمانش میرسـید.» و دهها استاد حاجـسیک و نامدار دیگر همه از این منطقه بوده‌اند. اما چرا این گونه است؟ بیان واقع این است که خراسان بزرگ به جهت روده‌های بزرگ و سـرزمین‌های حاصل‌خیز یکی از اولین سکونت‌گاه‌های بشر در اعماق مه‌آلود تاریخ دیرو دور بوده است. بشر بر لواخر دوره گرانشینی یا تسلط نسبی بر کشاورزی و دامپروری اولیه به کرانـه و کناره رودها آمد. خانه‌هایی ابتدایی از نی و شاخـسار درختان و خـاک و گل فراهم کرد. طی مدت‌های مدیـد آن سـکونتگاه‌ها به هم پیوسـتند و روستاها و سپس نخستین شـهرها را شکل دادند. پیشـرفت در کشـاورزی و دامداری همراه با توسـعه در ریاضیات و علوم تجربی، مدنیّت نخستین و اسـاطیر ایجاد می‌شدند و قس‌علی‌هذا. در همین خراسان بزرگ به متابه چهارراهی در ارتباط و التقاط تمدن‌ها و فرهنگ‌های قدیم و قوی با چین و هند، اقـوام روس و تاتار، قرقیز و قزاق و از آن طریق با اقوام و ملل اروپایی قرار داشـته است. بدیهی است که ارتباطات بازرگانی و فرهنگی، به طوری دوسویه باعث اثرپذیرفتن و تأثیرپذیرفتن می‌شده و همچنین موجب می‌شده است که تمدن و فرهنگ خراسـان بزرگ، به سبب همان ارتباط و آمیزش‌ها گسـترش و رُزفایی عمیق بیابد.

این موقعیت جغرافیایی بسیار متفاوت است با شهرهای کویری که فرسنگ در فرسنگ با ریگ‌زارها و بیابان‌های خشکیده و تفتیده محصور شده بودند. آبادی‌ها صدها کیلومتر با هم‌دیگر فاصله داشـتند و اگر احیانا واحه و چاه آبی پیدا می‌شـد محل چادرنشین‌ها و ایلات و عشایر کوچ‌نشـینی بود که با مدنیت و شهرنشینی و فرهنگ شـهری، کتابخانه، دانش تجربی و علوم انسـانی، یکجانشینی و مانند این‌ها کاملا بیگانه بودند. باری موضوع جالب توجه در بسیاری از آثار بزرگان ادبیات کلاسـیک خراسـان، رجوع آن‌ها به فرهنگ و باورهای مردم اسـت. البته آن بزرگان که فیلسـوف و حکیم بودند ادراکات و جهان‌بینی خود را از فرهنگ، باورها و آداب و رسوم مردم دوران خود بیان می‌کردنـد. مثلا حالکوبی قزوینـی در داسـتان منظومـی از مولانا، با حکایت طوطی بـا قلندر سر تراشـیده و بسـیاری دیگر از این نـوع حکایت‌ها حاکی از همین موضوع اسـت. همچنین در زمان سرودن شـاهنامه خیلی از داستان‌ها درباره پهلوانان ایران باسـتان چه به شکل مکتوب در خداینامه‌ها و چه به طور شفاهی در میان مردم رواج داشته است و به همین دلیل است که حکیم ابوالقاسـم فردوسـی می‌فرماید: «گر کشتار دهقـان یکی داسـتان/ بپیوندم از گفته باسـتان». در مورد آثار عطار و سنایی نیز وضع به همین منوال و روال بوده‌است که کار او را بتواند انجام دهد و روش او در این حوزه منحصربه‌فرد است. حتی پیشرفتی که بعدها در ریاضیات به دست آمد، حاصل کار خیام هم نیست. آن‌ها فقط کار او را توصیف کرده‌اند.

● خیام «خسیس» بود، «کم‌گوی» بود

کنعانی در ابتدای سخنانش به فهرستی از ریاضی‌دانان جهان اشاره کرد که غربی‌ها تهیه کرده‌اند و در آن، نام ۲۰۰ ریاضی‌دانان بزرگ سراسر جهان، از میلاد مسیح تا به امروز دیده می‌شود. در این میان خوارزمی در رده سی‌وششم و خیام در رده نودوهفتم قرار گرفته است.

این نوسنده در ادامه یک رباعی از خیام را خواند: هرگز دل من ز علم محروم نشد/ کم ماند ز اسرار که معلوم نشد/ هفتاد و دو سال فکر کردم شب و روز/ معلوم شد که هیچ معلوم نشد.

او در ادامه افزود: مردی که توانست مشکل‌ترین مسائل ریاضی دوران خود را حل کند و دقیق‌ترین تقویم جهان را ارائه دهد می‌گوید هیچ معلوم نشد! خیام مصداق این جمله است که درخت هرچه پربارتر افتاده‌تر.

«خیام و میراث علمی» او مبحثی بود که این فیزیکدان و پژوهشگر ایرانی در ادامه به آن پرداخت. او در مقدمه این بحث یادآور شد که در برخی منابع ایرانی، خیام را فردی خسیس قلمداد کرده‌اند که معلوماتش را به دیگران انتقال نداده است؛ این درحالی است که او کم‌گوی و گهرگوی بوده

یوسفعلی میرشاکه، نویسنده و منتقد ادبی:

نگویید مردم ما کتاب‌خوان نیستند! اگر کتاب‌های خوب به دستشان برسد کتاب‌خوان هم می‌شوند. اگر به آثاری که موردالتفات قرار گرفته‌اند نگاهی بیندازید متوجه خواهید شد که طرفداران و کسانی که فضای ادبی کشور را دنبال می‌کنند به سراغ چه آثاری خواهند رفت.

«لبنان‌زدگی» روایت سفری چندروزه

گروه ادب و اندیشه | روابط فرهنگی تاریخی و سیاسـی ایران و لبنـان در دوران معاصر آن‌قدر بوده اسـت کـه بتـوان در این‌باره کتاب‌های متعددی نوشـت. با این‌حال این اتفاق در زبان فارسـی چنان که باید نیفتاده است و شمار آثار منتشرشده در خور نیست. «لبنان زدگی» یکی از آثاری است که ایرانی‌ها درباره لبنان نوشته‌اند. سید حسن مرکبی، نویسـنده کتاب، در این سـفرنامه به شرح دیده‌ها و دیدگاه‌هایی درباره لبنان و مسائل فرهنگی‌سـیاسـی و... آن پرداخته است. این کتاب بعدازظهـر روز شـنبه، ۲۴ آذر، طی نشسـتی در دانشـگاه علوم پزشکی مشهد نقد و بررسی شد. این نشست به همت کانون کتاب‌خوانی پروانه دانشگاه علوم پزشکی و با همکاری انجمن اسـلامی دانشگاه فردوسی مشهد تشکیل شد. لبنان‌زدگی روایتی است از سفر چندروزه سید حسین مرکبی به لبنان. کتابی بر از تحلیل‌های اجتماعی، فرهنگی، سیاسـی و سـیاحتی در رابطه بـا عروس خاورمیانه اسـت. «مجرای ولایت در غرب اقتصاد است، در ایران سیاسـت و در لبنان اجتماع»؛ این یکی از مباحث مطرح شده در کتاب بود که مجری برنامه از نوسنده درباره آن توضیح خواست و همچنین میزان کارایی این رویکرد به عنوان «نسخه لبنان» را برای ایران جویا شد. نوسنده کتاب لبنان‌زدگی خاطرنشان کرد: می‌خواهم قسمتی از پرسش را تصحیح کنم. ما چیزی به نام نسخه لبنان نداریم. اسـم کتاب لبنان‌زدگی اسـت. ما مطالعه لبنان داریم اما نسخه لبنان نداریم. لبنان، لبنان اسـت و ایران، ایران! همان‌طور که نسـخه ایران نداریم. اصلا ما نسخه واحد نداریم. ما مطالعه لبنان داریم همان‌طور که می‌شود مطالعه عراق، افغانستان یا آمریکا و یا هرجای دیگر دنیا را داشت.

موضوع: مناقصه اخذ عوارض از تابلوهای تبلیغاتی

آگـهی مناقصه

سازمان ساماندهی مشاغل شهری و فرآورده های کشاورزی شهرداری مشهد مقدس در نظر دارد انجام کلیه امور مربوط به شناسایی، صدور مجوز و اخذ عوارض فضاهای تبلیغاتی تجاری و جمع آوری فضاها و تابلوهای بدون مجوز را از طریق مناقصه عمومی به واجدین شرایط واگذار نماید. لذا از کلیه اشخاص حقوقی دارای فعالیت مرتبط دعوت می گردد جهت دریافت اسناد مناقصه به نشانی مشهد بلوار وکیل آباد حدفاصل وکیل آباد ۵۵ و ۵۷ طبقه چهارم اداره امور قراردادها و پیمانها مراجعه نمایند.

مبلغ سپرده شرکت در مناقصه: معادل ۸۵۰.۰۰۰.۰۰۰ ریال

آخرین مهلت تحویل پیشنهادات : پایان وقت اداری روز پنج شنبه مورخه ۱۳۹۷/۱۰/۰۶

جهت کسب اطلاعات بیشتر با شماره تلفن ۰۵۱۳۱۲۹۸۰۶۵ و ۰۵۱۳۱۲۹۸۰۱۱ تماس حاصل فرمائید

(سازمان در رد یا قبول یک یا کلیه پیشنهادات مختار می باشد)

(هزینه درج آگهی بر عهده برنده مناقصه می باشد) جهت کسب اطلاعات بیشتر به آدرس سایت www.samesh.mashhad.ir مراجعه نمایید

روابط عمومی سازمان ساماندهی مشاغل شهری و فرآورده های کشاورزی شهرداری مشهد

چالش‌های توسعه‌یافتگی در مناظره دانشجویی

اگـر علاقه‌منـد به مناظرات دانشجویی هستید می‌توانید در برنامـه دانـشگاه فرهنگیان شـهید بهشـتی مشـهد شرکت کنید.

«چالش‌های سر راه توسـعه‌یافتگی ایران در ۴۰ سال گذشـته» موضوع این مناظره دانشـجویی است که قرار اسـت محمد صابریان (عضو سـابق شـورای مرکـزی انجمن اسـلامی دانشجویان دانشگاه فردوسی) و علی رزم‌آرا (دبیر اسـبق جامعه اسـلامی دانشـجویان دانشـگاه فرهنگیـان شـهید بهشـتی) در آن حضـور داشته باشند.

این برنامه امروز ۲۶ آذرماه از سـاعت ۱۸ تا ۱۹:۳۰ دقیقه در سالن کنفرانس شهید بهشتی این دانشـگاه واقع در بزرگراه شـهید کلانتری، بین میدان آزادی و جمهوری اسلامی، نرسیده به هتل پردیسان برگزار می‌شود.

● نمایشـگاه «رویـش» در دانشـگاه فردوسی

دسـتاوردهای دانشـجویان دانشـگاه فردوسـی را می‌توانید در نمایشـگاه «رویش» ببینید. نهمین نمایشـگاه جشنواره دانشـگاهی رویش دانشـگاه فردوسـی ایـن روزها بـا محوریت آثـار و دسـتاوردهای فـردی و گروهـی و کانونی در حـال برگزاری اسـت.

نمایشـنامه‌نویسـی، فیلم‌نامه‌نویسـی، متن ادبی، هنرهای تجسمی، صنایع دسـتی، عکس، موسـیقی، فیلم و تئاتر بخش‌هـای مختلف این نمایشـگاه هسـتند.

۲۵ تا ۲۸ آذرمـاه تاریخ برگزاری این رویداد فرهنگی اسـت و علاقه‌مندان می‌توانـد در ایـن تاریخ‌هـا از سـاعت ۱۰ تـا ۱۳ و همچنین ۱۶ تا ۱۹ در محـل مجتمـع کانون‌هـای فرهنگـی هنـری از نمایشـگاه بازدید کنند.

نقد و تحلیل فیلم مارموز در پردیس سینمایی اطلس

نشست نقد و تحلیل فیلـم «مارموز»، اثر «کمال تبریزی»، از سلسلـه‌نشسـت‌های «طعم گپ» با حضور منتقد و مدرس سـینما، محسـن بدرقه و نویژه پاداغی، مصطفی پوسفیزاده و احسان روحی (به‌عنـوان میهمانـان ایـن نشسـت)، پنجشنبه ۲۹ آذر، ساعت ۱۸، در پردیس سـینمایی اطلس مشهد برگزار می‌شود.

خیام، ریاضی‌دانی تکرار نشدنی

ناصر کنعانی، فیزیک‌دان برجسته ایرانی از تأثیر خیام بر علم مهندسی جهان می‌گوید

گزارش

فاطمه خلخالی استاد | پروفسور ناصر کنعانی، فیزیکدان برجسته ایرانی و استاد دانشگاه فنی برلین، تاکنون مطالعات زیادی درباره ۳ دانشمند بزرگ ایرانی، خوارزمی و خیام، داشته است. این نویسنده و پژوهشگر که سال‌هاست در آلمان زندگی می‌کند، اصالتا مشهدی است، به همین دلیل حالا که به قصد شرکت در همایش نانوتکنولوژی شاهرود به ایران آمده است، به دارگاهش نیز سفر کرده است.

کنعانی که یکی از اعضای هیئت امنای بنیاد فردوسی شاخه تونس است به دعوت این بنیاد در نشستی که با دوستداران ادب همراه بود حضور یافت تا به انتخاب خودش از «غیاث‌الدین ابوالفتح عُمَر بن ابراهیم خیّام نیشابور»، معروف به حکیم عمر خیام، بگوید.

در این برنامه که شنبه ۲۴ آذرماه در محل بنیاد فردوسی توس در مشهد برگزار شد، کنعانی خیام، این شاعر همه‌چیزدان، را وجهه نبوغش در علم ریاضی پیش چشم مخاطبان ترسیم کرد. او گفت خیام بدون شک و بی‌اغراق مشهورترین شاعر جهان است. نه شکسپیر انگلیسی و نه گوته آلمانی و نه خواجه حافظ شیرازی به پای شهرت خیام نمی‌رسند و به جرئت می‌توان گفت زبان زنده‌ای در دنیا نیست که چند رباعی از خیام به آن زبان ترجمه نشده باشد.

او اما اعتقاد این فیزیکدان، خیام با تمام شهرت و بزرگی‌اش در سرودن رباعیات، در این حوزه بی‌همتا نیست؛ زیرا «او را می‌توان شخصیتی منحصربه‌فرد در تاریخ جهان قلمداد کند، کاری است که او در ریاضی و نجوم کرده است. نه قبل و نه بعد از خیام هیچ فردی پیدا نشده است که کار او را بتواند انجام دهد و روش او در این حوزه منحصربه‌فرد است. حتی پیشرفتی که بعدها در ریاضیات به دست آمد، حاصل کار خیام نیست. آن‌ها فقط کار او را توصیف کرده‌اند.

عکس: محمدحسن رهبرنیا، شهرآرا

● کشف ریاضیات خیام به دست یک هلندی

به گفته کنعانی برخی از آثار خیام هنوز مفقودالاثر هستند. آثار موجود نیز بیشتر در کتابخانه‌های غربی به چشم می‌خورند و یکی دو اثر اصلی او فقط در تهران وجود دارند. او با اشاره به اینکه قصد دارد درباره کتاب «جبر و مقابله» خیام صحبت کند افزود: حدودا تا ۷۰۰ سال پس از مرگ خیام اثری از این کتاب نبوده و فقط در تذکره‌ها نام این اثر آورده شده بود. تا اینکه در سال ۱۷۴۲ میلادی یک ریاضیدان هلندی در کتابخانه شهر «لیدن» کتابی به زبان عربی پیدا می‌کند و با ورق‌زدن کتاب متوجه می‌شود کتابی در حوزه ریاضی است. او بعد از این کشف، فقط اشاره کرد که گویا یک ریاضیدان مسلمان به نام ابراهیم در زمینه جبر کار کرده است. این پژوهشگر گفت: کتاب جبر و مقابله در ادامه به فراموشی سپرده می‌شود و در اروپا هم به آن توجه نمی‌کنند؛ به‌ویژه که در آن زمان اروپایی‌ها تازه از قید خوارزمی نجات پیدا کرده، خودشان جبر را به آسمان رسانده بودند و دیگر نیازی نداشتند که دریابند یک دانشمند مسلمان شرقی درباره ریاضیات چه‌کار کرده است؛ به همین دلیل کسی پی نبرد چه مطالب عظیمی در این کتاب بیان شده است. کنعانی در بیان ادامه این ماجرا توضیح داد که چگونه ۹۰ سال بعد، یک ریاضیدان به نام «فرانتس ویکه» در سال ۱۸۵۱ آن را به فرانسه ترجمه کرد و این اتفاق سبب شد جبر و ریاضی‌های نخستین‌بار احساس کنند با چه شخصیت و اثری روبه‌رو هستند.

● ایرانی‌ها ۸۰۰ سال بعد از خیام، او را دریافتند

«بدبختانه خود ایرانی‌ها تا سال ۱۹۳۸ از این اثر بی‌اطلاع می‌مانند.» پرفسور کنعانی با بیان این جمله ادامه داد: سرانجام ریاضیدان ایرانی غلامحسین مصاحب، کتاب جبر و مقابله خیام را ترجمه کرد تا ما ایرانی‌ها پس از ۸۰۰ سال تازه متوجه شویم این دانشمند بزرگ در ریاضیات چه کرده است.

کنعانی در توضیح تأثیر خیام بر علم ریاضیات گفت: اگر امروزه دنیا با معادلات درجه چهل و پنجاه کار می‌کند، به این دلیل است که ۳ ریاضیدان ایرانی مسلمان یعنی خوارزمی و خیام و اولین کسانی هستند که به دنیا نشان دادند چگونه می‌توان یک معادله را حل کرد. در واقع خوارزمی معادلات درجه ۲ را حل کرد و خیام معادلات درجه ۳ را.

این فیزیکدان افزود: اروپایی‌ها بیش از ۵۰۰ سال بعد از مرگ خیام تازه توانستند معادله درجه سوم را حل کنند و از این تاریخ به بعد است که خودشان را از سیطره خیام بیرون می‌کنند. زمان از بین نبوغ خیام تا نوان است و آدمی مات و مبهوت می‌ماند که چطور انسانی ۱۰۰۰ سال پیش توانسته است در ذهنش به این راه حل‌ها دست یابد.

● تطابق تقویم خیام با دقیق‌ترین تقویم‌های اروپایی

او این نکته را از نظر دور نداشت که شاید این سؤال برای مخاطبان پیش آید که فایده این معادلات چیست؟ کنعانی در جواب این پرسش گفت هیچ جبر مهندسی‌ای در دنیا وجود ندارد که قبلا معادله جبری آن نوشته نشده باشد. یعنی وجود علم مهندسی بدون جبر امکان‌ناپذیر است؛ برای ساختن پل، میز، بطری و هر چیزی که فکرش را بکنید باید معادلاتش نوشته شود.

کنعانی «پیدا کردن ضرایب دوجمله‌ای» را به عنوان کار دیگری از خیام برشمرد، کاری که قبلا سابقه نداشته است. به گفته او اروپایی‌ها بعدها گفتند پاسکال این موضوع دست یافته است، چون از کار خیام بی‌اطلاع بودند؛ البته امروزه خودشان به ما گفتند -ما ایرانی‌ها خودمان هم خبر نداشتیم- خیام شما این مسئله را حل کرده است.

این پژوهشگر و نویسنده معتقد است اگر امروز از مثلث خیام و پاسکال حرف می‌زنیم آن را مدیون اروپایی‌ها هستیم که تحقیق کردند و کار خیام را که اهمیت عملی بسیار بزرگی دارد دریافتند.

تا تدوین تقویم جلالی به دست خیام را به عنوان دیگر کار ارزشمند این دانشمند بزرگ برشمرد و درباره‌اش ابراز کرد: سرانجام ریاضیدان ایرانی خیام حساب کرد. درست با سالی که ما امروز با دقیق‌ترین کامپیوترها حساب کرده‌ایم مطابقت می‌کند.

● بسیاری از ریاضی‌ها را به دروغ به خیام نسبت داده‌اند

کنعانی در ادامه نشست با بیان اینکه چنین فرد بزرگ و نابغه‌ای در زمان خودش توانسته است به رموز جهان پی ببرد تصریح کرد: آیا می‌توان باور کرد او با این عظمت فکری چنین ترهاتی بسراید: چندان بخورم شراب کاین بوی شراب/ آید ز تراب چون روم زیر تراب/ گر بر سر خاک من رسد محموری/ از بوی شراب من شود مست وخراب.

او گفت: من باور ندارم. این نه زبان خیام و نه فکر خیام است. این‌ها اشعاری است که به این دانشمند برجسته بسته‌اند تا او را کوچک کنند. خیامی که ما می‌شناسیم می‌گوید: اسرار ازل را نه تو دانی و نه من/ وین حرف معما نه تو خوانی و نه من/ هست از پس پرده گفت‌وگوی من و تو/ چون پرده در افتد نه تو نه مانی و نه من. یا می‌گوید: جامی است که عقل آفرین می‌زندش/ صد بوسه ز مهر بر جبین می‌زندش/ این کوزه‌گر دهر چنین جام لطیف/ می‌سازد و باز بر زمین می‌زندش.

به گفته این فیزیکدان تا کنون ۴۰۰۰ رباعی را به خیام نسبت داده‌اند که امروز به بعد تحقیقاتی که انجام گرفته، معلوم شده است فقط بین ۱۰۰ تا ۱۲۰ رباعی سروده اوست. کنعانی افزود: این را مدیون خارجی‌ها هستیم. یکی از بزرگ‌ترین افرادی که در این زمینه کار کرده است، دانشمندی روسی بود که به ما نشان داد بسیاری از رباعی‌های منسوب به خیام، رباعیات سیال هستند که قبلا از او نیز وجود داشته‌اند.

او در بخش پایانی سخنانش یادآور شد که گرچه خیام مرده است اما زنده جاوید است و به افتخار او کارهای زیادی صورت گرفته است: مثلا در سال ۱۹۰۳ میلادی اروپایی‌ها تقویمی برای او بیرون دادند. ناسا یک سیاره و یک کوه را در کره ماه به اسم خیام نام‌گذاری کرده است. تمبرهای مختلفی برای او تهیه شده است. یک شهاب به نام این دانشمند ایرانی وجود دارد. یک نقاش اسپانیایی مبرّ خاصی به نام او ترسیم کرده است و قصد داشته است تنان دهد این دانشمند در فضا و بین لاهوت و ناسوت قرار بگیرد! شاعری که با امروز با فوتش خواسته بود روی سنگ قبرش شعری از خیام را بنویسند که روی قبرش به فارسی و آلمانی نوشته‌اند.

جوانه‌های حقیقت در مشهد

گزارشی از نخستین روز جشنواره بین‌المللی فیلم مستند ایران در سینماهویزه

گزارش

غلامرضا زوزانی | اولین روز از نمایش گزیده‌ای از فیلم‌های مستند جشنواره حقیقت که روز افتتاحیـه ایـن رویداد سه‌روزه هم بود، حال‌وهوای متفاوتی داشـت. سـالن ۴ پردیـس سـینمایی هویزه در کنار علاقه‌مندان مشـهدی، شاهد حضور نوجوانان علاقه‌مند به سینما بود که کانون پـرورش فکـری کودکان خراسـان رضـوی دعوتشـان کرده بود.

پیش از مراسـم مختصـر افتتاحیه، دو فیلـم «فلاریـی پولار» (جاده‌های برفی)، ساخته هایده مرادی و «رؤیای روهینگیـا»، سـاخته مستنـدساز مشـهدی، محمدمهدی خالقی، که فضای نوجوانانه‌تری داشـت، نمایش داده شد.

● تاثیرگذاری سـینما حقیقت؛ بیشتر از جشنواره فیلم فجر

مدیرکل فرهنگ و ارشـاد اسـلامی خراسـان رضوی که به گفته خودش برای تماشـای فیلم‌های جشنواره به سینما آمده بود، در حاشیه روز نخست این رویداد، در سخنان کوتاهی ضمن ابراز خرسـندی از نمایش فیلم‌های جشـنواره حقیقت در مشـهد گفت: مسـتندسـازی یک ابزار ثبـت وقایع تاریخی و طـرح گفتمان و مسـائل انتقادی اسـت.

جعفر موراید با بیان اینکه سینما یک تفنن نیست، تاکید کرد: سینماحقیقت می‌خواهد نشـان دهد که سینما یک رسانه اسـت. فکر می‌کنم تاثیرگذاری جشـنواره سـینماحقیقت، بیشـتر از جشـنواره فیلم فجـر اسـت. تاثیر میان‌مدت و درازمدتی که این فیلم‌ها بر جامعه می‌گذارد و بستری که برای تصمیم‌گیری سیاسـت‌گذاری‌های فرهنگی آماده می‌کند، نشان از وجود عنصر تعامل اجتماعی و نظریه‌پردازی اجتماعی در سینمای مستند دارد.

او همچنین ابراز امیـدواری کرد که سال آینده شاهد حضور همه فیلم‌های سینماحقیقت در مشهد باشیم.

موراید با بیان اینکه مشـهد شهری تاثیرگذار در تاریخ سیاسی و اجتماعی ایران اسـت، تاکید کرد: رخدادهای مشـهد در عرصه ملـی و بین‌المللی تعیین‌کننده اسـت. اگر یک جریان فرهنگـی یا یـک رخداد در مشـهد به‌عنوان یک ایده جدیـد و به‌عنوان یک تفکـر مطـرح شـود، می‌تواند به یـک برنامـه ملـی و بین‌المللی تبدیل شود. مواردی تصریح کرد: نگاه من به رویداد سـینماحقیقت، همین اسـت و باور دارم که این جشـنواره در مشـهد می‌تواند موجب تحولات فرهنگی و اجتماعی در سینما شود و به‌جای تفنن، تفکر حاکم باشد.

● همواری شـرایط فیلم‌سـازی برای نوجوانان

ابراهیـم زره‌سـاز که هنـوز یک ماه نیسـت رئیس کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان خراسـان رضوی شده است، در این مراسم پشت تریبون رفـت و در صحبت‌هایش، بیشـتر نوجوانان حاضر در سینما را خطاب قرار داد. او از حضور پررنگ آن‌ها در سینما از خوشـحالی کرد و اطمینان داد که از نوجوانان کانون پرورش فکری، فیلم‌سـازان خوبی برای آینده رشـد خواهند کرد.

زره‌ساز با اشاره به حضور مستندسازان و فیلم‌سـازان مشـهدی درکنـار نوجوانـان، این اتفاق را بـه فال نیک گرفت و گفت: این حضور باعث آشنایی نوجوانـان علاقه‌منـد به سـینما با فیلم‌سازان و استادان سینما در مشهد خواهد شد. این فعال فرهنگی با اشاره بـه برنامه‌های تدارک‌دیده‌شـده در کانون پرورش فکری بـرای نوجوانان علاقه‌مند به سینما تصریح کرد: سعی می‌کنیم شـرایط تولید فیلم‌سـازی را برای نوجوانان فراهـم کنیم و من از همین جا قول می‌دهـم که فضای تولید را با همگرایی میان کانون و مراکز مرتبط با سینما، ایجاد و این مسیر را برای نوجوانان هموارتر کنیم. زره‌ساز همچنیـن حضور مدیـرکل فرهنگ و ارشاد اسـلامی اسـتان را در مهیان نوجوانان و تماشای فیلم درکنار آن‌ها را، نشان از اهمیت کودکان و نوجوانان در تصمیم‌گیری‌های فرهنگی آینده دانست.

● دربـاره بهترین فیلم بلنـد در بخش بین‌الملل

بعد از این مراسم افتتاحیه علاقه‌مندان به دیدن فیلم‌های بلند در بخش بین‌الملل در گاه‌آیا آمـوزش مسـتندسـازی با موبایل که توسـط مسـعود زارعیان حاضران در جشـنواره بعد از تماشای فیلم مستند «اکسـدوس» (بهترین فیلم بلند در بخش بین الملل) ساخته بهمن کیارستمی به نقد و بررسی آن پرداختند.

اکسدوس کیارستمی به‌نظر مهمترین فیلمی بـود کـه در نخسـتین روز جشنواره در سـینما هویزه روی پرده رفت. این فیلم به مهاجران افغانستانی می‌پردازد که دنبال خـروج از ایران هستند به اداره اتباع مراجعه می‌کنند. هر کدام از شـخصیت‌هایی که در این فیلم به اداره اتبـاع مراجعه می‌کنند برای خروج از ایـران دلایلی دارند که ممکن اسـت به مخاطـب ایرانی این فیلم برخورد!

مهاجران افغانسـتانی که در این فیلم تلاش دارند هر طور شـده مامور اداره اتباع را قانع کنند تا مهر خروج را روی گذرنامه‌شان بزنند.

● آلبوم موسـیقی هنرمند مشهدی؛ اثر برگزیده رادیو اسپانیا

آلبوم موسیقی «با فراقت چند سازم» به‌عنوان یکی از سه آلبوم برگزیده ماه دسامبر در رادیو موندوفونیاس اسپانیا انتخاب شـد. این اثر به آهنگ‌سازی هنرمند مشهدی، سـیده منشی و آواز مجتبی عسکری است. به گزارش موسـیقی ما، این اثر در ماه چهارگاه ساخته شده است و با پیش‌درآمد آغاز می‌شـود و در ادامه سـاز و آواز، روند صحیح خود را در گوشه‌های مختلف دستگاه طی می‌کند. در جواب آوازها نیز سعی شده از تنوع سازی موجود در گوه‌ونوازی استفاده شود.

اعضای گروه «ان» کـه در این آلبوم هنرنمایـی کرده‌انـد، سـال‌ها در گروه‌هـای مختلفی ازجملـه گروه «شید» به سر پرسـتی استاد لطفی همکاری کرده‌اند. رادیو موندوفونیاس، رسانه معتبری اسـت که هر ماه سه اثر را که بیشـترین شنونده را در میان آثار وردموزیکـش دارد، انتخاب و به مخاطبانش معرفی می‌کند.

● نمایشـگاه سفال در نگارخانه آسمان

نمایشـگاه سـفال «آینه‌گی» که این روزها در نگارخانه آسـمان مشـهد برپاسـت، تا ۲۷ آذر از سـاعت ۱۸ تا ۲۱ میزبان علاقه‌منـدان به هنرهای تجسمی اسـت. نگارخانه آسمان در بلوار وکیل‌آباد، نبـش وکیل‌آباد ۳۸ واقع شده است.

درنگ

لزوم تفکیک انجمن هنرهای تجسمی

نوشتار پیش‌رو و بخشی از یادداشت «شهناز علی‌پوری»، کارشناس ارشد هنرهای تجسـمی اسـت که به‌بهانه نزدیک شـدن به انتخابـات انجمن هنرهای تجسمی استان و در انتقاد به رویکرد و عملکرد این انجمن، دراختیار روزنامه شهرآرا قرار داده است. لازم اسـت که نکات مطرح‌شده از سـوی این هنرمند، لزوما دیدگاه این رسانه نیست.

هنر به‌مثابه بیان، همواره نقش مخاطب را در دنیای خـود پراهمیت می‌داند. درواقع آنچه سازندگی و خلاقیت هنر را در جهان امروز تعریف می‌کند، نگاه مخاطب به اثر هنری است.

اما اینکه گاهی تلاش شود مخاطبان را در یک سطح و سـلیقه سـاکن نگاه دارند و ارتباط آن‌ها با انواع ژانرهای هنرهـای بصری قطع شـود، جفایی اسـت در حق مخاطبان و هنرمندان که همراه در تاریخ هنر و ادبیات، مشهود و زبانزد بوده است. جایگاه هنرمندان کلاسـیک و اهمیت پایه‌ای یادگیری هنر بر هیچ کس پوشـیده نیست، اما اینکه با ذائقه‌مندی منفی سـعی در جلوگیری از ارتباط با دنیای معاصر هنر داشته باشیم، امری نازل است که با هیچ هنر ارزشی، توجیه‌پذیر نخواهد بـود. هنرمندان متفاوت که درحال پرورش و تجربه هسـتند، حق دارند از دریچه‌های نویسـن، وارد مرحله تجربه خود شـوند نه از مسـیری که برخی متولیان، هنرمندان و پیش‌کسـوتان برای هنر یک شهر درنظر می‌گیرند.

مـا هنـوز بـرای حرکت‌هـای ابتدایی (تشـکیل انجمن‌هـا و...) دچـار چالش هسـتیم؛ حرکت‌هایی که کماکان در ورطه زمـان غوطه‌ور اسـت و درنهایت افرادی که تاکنون در این انجمن مسـئولیت داشته‌اند، در جـای خـود ابقـا می‌شـوند و چند عنوان هسـته جایگاه آن‌ها اضافه می‌شـود. این نامه‌ندی از حرکت‌های درست و پیش‌رو شـاید به‌علت ورود نیافتن افراد صاحب‌سـبک و عقیده نیز باشد که همیشـه در سایه بوده‌اند و همواره فضای آکادمیک سـنتی و حرفه‌ای از هم جدا بوده است و هریک سرگرم کار خود هسـتند و هیچ گروهی نیز به سرمنزل مقصود راه پیدا نکرده اسـت. حضور گروه‌های دانشگاهی با نیازهای اولیه ورود موفق به هنر اسـت، حتی اگر بخواهیـم مخاطب هنر یک شـهر را با دسـته‌بندی‌های معمول در کارگاه آمـوزش مستندسـازی یا موبایل که توسـط مسـعود زارعیان حاضران در جشـنواره بعد از تماشای فیلم مستند «اکسـدوس» (بهترین فیلم بلند در بخش بین الملل) ساخته بهمن کیارستمی به نقد و بررسی آن پرداختند.

اکسدوس کیارستمی به‌نظر مهمترین فیلمی بـود کـه در نخسـتین روز جشنواره در سـینما هویزه روی پرده رفت. این فیلم به مهاجران افغانستانی می‌پردازد که دنبال خـروج از ایران هستند به اداره اتبـاع مراجعه می‌کنند. هر کدام از شـخصیت‌هایی که در این فیلم به اداره اتبـاع مراجعه می‌کنند برای خروج از ایـران دلایلی دارند که ممکن اسـت به مخاطـب ایرانی این فیلم برخورد!

مهاجران افغانسـتانی که در این فیلم تلاش دارند هر طور شـده مامور اداره اتباع را قانع کنند تا مهر خروج را روی گذرنامه‌شان بزنند.

بهمن کیارستمی با اینکه رگه‌هایی از سـینمای پدرش را به ارث برده است اما مولفه‌های سینمای خود را دنبال و آنها را پایه‌گذاری می‌کند. اکسدوس با اینکه یک سادگی ظاهری در قالب‌بندی دارد اما عمق چگونگی رفتار ایرانی‌ها با مهاجران افغانستانی را به‌خوبی عیان می‌کند. با اینکه کیارستمی پسر مقابل سـوژه‌اش بی‌قضاوت ایسـتاده است اما چهره متعادلی از افغانسـتانی‌ها به تصویر می